

**PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 21/2007 vp**

**Hallituksen esitys porotalouden ja luontaiselin-
keinojen rahoituslain muuttamisesta**

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 17 päivänä lokakuuta 2007 lähettäessään hallituksen esityksen porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain muuttamisesta (HE 112/2007 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi maa- ja metsätalousvaliokuntaan samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto maa- ja metsätalousvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- vanhempi hallitussihteeri Katriina Pessa, maa- ja metsätalousministeriö
- puheenjohtaja Pekka Aikio ja va. lakimiessih- teeri Aimo Guttorm, saamelaiskäräjät
- professori Mikael Hidén
- professori Kaarlo Tuori.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- professori Tuomas Ojanen
- professori Veli-Pekka Viljanen.

HALLITUKSEN ESITYS

Lakiesityksessä ehdotetaan porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslakia muutettavaksi siten, että siinä otetaan huomioon vuoden 2007 jälkeen myönnettäviä tukia koskevat sekä Euroopan yhteisön osaksi rahoittamia tukia koskevan lainsäädännön muutokset sekä ne muutokset, jotka johtuvat yhteisön valtiontukia koskevien sääntöjen muuttamisesta. Lisäksi ehdotetaan tuen saajan enimmäisikäraja alennettavaksi 65 vuodesta 63 vuoteen. Tukijärjestelmä on tarkoitus yhdenmukaistaa maatalouden rakennetukia koskevaan lakiin samaan aikaan ehdotettujen säännösten kanssa.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa sääntelyä arvioidaan perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaisen laissa säätämisen vaatimuksen kannalta. Samoin pohditaan niitä perustuslain 124 §:n edellytyksiä, joiden perusteella julkinen hallintotehtävä voidaan siirtää muulle kuin viranomaiselle. Hallitus katsoo, että lakiesitys voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Lakiehdotuksen tavoitteena on mahdollistaa porotalouden ja luontaiselinkeinojen tukemisen jatkaminen myös uudella EY:n maaseuturahastokaudella ja ottaa huomioon yhteisön uusista maatalousalan valtiontukea koskevista säännöksistä vuosina 2008—2010 aiheutuvat tarpeet. Ehdotetut muutokset ovat lähinnä teknisluontoisia, ja tukijärjestelmien toimeenpano noudattelee pitkälti samoja periaatteita kuin vastaavat maatalouden rakennetukijärjestelmät, joista perustuslakivaliokunta on äskettäin antanut lausuntonsa (PeVL 16/2007 vp).

Tuen saajan ikäraja

Tuensaajan yläikärajaa ehdotetaan 5 §:n 3 momentissa alennettavaksi 65 vuodesta 63 vuoteen vastaamaan eduskunnassa samaan aikaan käsiteltävänä olevaa maatalouden rakennetukilakiehdotuksen 8 §:n 1 momentin sääntelyä. Esityksen perustelujen mukaan uusi enimmäisikä oli sama kuin työeläkejärjestelmän vanhuuseläkeraja. Siten elinkeinotukea ei enää myönnettäisi henkilölle, jolla on oikeus saada työeläkelainsäädännön mukaista vanhuuseläkettä.

Sääntelyä on arvioitava perustuslain yhdenvertaisuutta koskevan 6 §:n valossa. Sen mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eriarvoiseen asemaan iän tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Valiokunnan käytännössä on kuitenkin vakiintuneesti katsottu, ettei yhdenvertaisuusperiaatteesta voi johtua tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyritäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn (PeVL 18/2006 vp, s. 2/II, PeVL 1/2006 vp, s. 2/I, PeVL 8/2003 vp, s. 3/I, PeVL 65/2002 vp, s. 4/I).

Perustuslakivaliokunnan näkemyksen mukaan lakiehdotus noudattaa periaatteita, joilla sovitetaan yhteen eri tuki- ja eläkejärjestelmiä. Perustuslakivaliokunnan mielestä kysymys ei ole ikään perustuvasta mielivaltaisesta kohtelusta, vaan ehdotetulle menettelylle on perustus-

lain 6 §:n 2 momentin näkökulmasta hyväksyttävä syy.

Voimaantulo

Lakiehdotuksen on tarkoitus tulla voimaan valtioneuvoston asetuksella tarkemmin määrättävänä ajankohtana. Perustuslain 79 §:n 3 momentin mukaan laista tulee käydä ilmi, milloin se tulee voimaan. Erityisestä syystä laissa voidaan säätää, että voimaantuloajankohdasta säädetään asetuksella. Esityksen perustelujen mukaan voimaantulosta säädettäisiin sen jälkeen, kun ehdotettuun lakiin sisältyvästä valtiontuesta on asianmukaisesti ilmoitettu ja tukijärjestelmien yhdenmukaisuus yhteisön lainsäädännön kanssa varmistettu. Perustuslakivaliokunnan käytännössä erityisenä syynä on pidetty lain voimaantulon sidonnaisuutta Euroopan unionin lainsäädännön voimaantuloon (PeVL 46/2006 vp, s. 4/I, PeVL 41/2006 vp, s. 4/I, PeVL 39/2006 vp, s. 3/II, PeVL 18/2006 vp, s. 5, PeVL 7/2005 vp, s. 11/II, PeVL 14/2004 vp, s. 5). Sääntelylle on valiokunnan mielestä olemassa perustuslain 79 §:n 3 momentin mukainen erityinen syy.

Muuta

Esityksen säätämisyjärjestysperusteluihin ei sisälly lakiehdotuksen arviointia perustuslain 17 §:n 3 momentin valossa, jonka mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamelaiskulttuuriin kuuluu keskeisenä juuri poronhoito (PeVL 29/2004 vp, s. 2, HE 309/1993 vp, s. 65/II), jonka edellytyksiä ehdotus laiksi porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain muuttamisesta juuri koskee. Menettelyä perustellaan sillä, että perustuslaista johtuvia muutoksia lakiin ja sen nojalla annettuihin säännöksiin on tarpeen tarkastella kokonaisuutena ja tällöin koko lakia uusia rakenteeltaan. Tässä vaiheessa on ainoastaan tarkoitus uusia porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain mukaiset tukijärjestelmät rakenteeltaan samanlaisiksi kuin ehdotuksessa uudeksi laiksi maatalouden rakenteista. Kokonaisuudistus on tarkoitus toteuttaa

vasta sen jälkeen, kun tukijärjestelmien jatkuvuus on vuodelle 2008 saatu varmistettua.

Perustuslakivaliokunnan mielestä menettelylle on tässä yhteydessä hyväksyttävät perusteet. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että valtioneuvoston piirissä ryhdytään kokonaisuudistukseen, jossa saamelaiden kulttuurinen ja oikeudellinen erityisasema otetaan asianmukaisesti huomioon (PeVM 17/1994 vp, s. 1—2) unohtamatta muun paikallisen väestön oikeuksia

(PeVL 8/1993 vp, s. 1/II), ja että saamelaiskäräjien edustus lainvalmistelussa varmistetaan alusta lähtien.

Lausunto

Lausuntonaan perustuslakivaliokunta esittää,

että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Kimmo Sasi /kok
vpj. Jacob Söderman /sd
jäs. Tuomo Hänninen /kesk
Ulla Karvo /kok
Elsi Katainen /kesk
Esko Kiviranta /kesk
Kari Kärkkäinen /kd
Elisabeth NaucLér /r

Ville Niinistö /vihr
Mikaela Nylander /r
Tuula Peltonen /sd
Tapani Tölli /kesk
Tuulikki Ukkola /kok
Ilkka Viljanen /kok
Antti Vuolanne /sd
vjäs. Johannes Koskinen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kalevi Laaksonen.

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Perustelut

Esillä olevassa hallituksen lakiehdotuksessa (HE 112/2007 vp) esitetään porotalouden harjoittamiseen myönnettävän tuen ikärajan laske-
mista 65 vuodesta 63 vuoteen. Perusteluksi ilmoitetaan, että 63 vuoden iässä on mahdollista siirtyä työeläkkeelle.

Kaikkien EU:n jäsenmaiden allekirjoittaman Euroopan perustuslakisopimuksen sisältämän III osan 124 artiklan mukaan ikään perustuva syrjintä on kielletty. Säännös sai aikoinaan suomalaisten jäsenten ehdotuksesta sopimuksessa melkein pä saman sisällön kuin Suomen perustuslain 6 §. Vastaava syrjimättömyysperiaate sisältyy myös EY:n perustamissopimuksen 13 artiklaan.

EU:n omia maataloustukia sääntelevässä normistossa ei ikärajoja pääsääntöisesti käytetä. Näin ollen ikärajan käyttö tässä yhteydessä on oikeudelliselta perustaltaan kyseenalaista.

Perustelussa oleva viittaus työeläkelainsäädäntöön ei myöskään ole tässä yhteydessä aiheellinen. Porotaloudenharjoittajat eivät tietävästi ole työeläkelainsäädännön piirissä. Lisäksi perustelun käyttäminen nyt käsillä olevan

ikärajan laskemiseen on epäjohdonmukaista, koska äskettäin toteutetun työeläkeuudistuksen yhteydessä nimenomaan pyrittiin siihen, että työeläkkeelle siirryttäisiin maassamme vasta 68 vuoden iässä. Näin ollen edellä mainitusta syystä tulisi päinvastoin esittää ikärajan nostamista, ei sen laskemista.

Ikärajan laskeminen mainitussa lakiehdotuksessa esitetyllä tavalla johtaisi siihen, että porotalouden harjoittajilta vietäisiin iän perusteella mahdollisuus harjoittaa elinkeinoaan taloudellisesti tuloksellisella tavalla. Se merkitsee puuttumista heidän kannaltaan olennaiseen perusoikeuteen. Hallituksen lakiehdotuksen perusteluksi annettu syy ei ole — kuten yllä on osoitettu — hyväksyttävä syy kansalaisten perusoikeuden puuttumiselle.

Mielipide

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valtiosääntöoikeudellisista syistä maa- ja metsätalousvaliokunta lakiehdotusta käsitellessään ei muuttaisi nykyisessä laissa olevaa ikärajaa.

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 2007

Jacob Söderman /sd
Antti Vuolanne /sd